

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/4781,Dyskusja-Czy-PRL-byla-panstwem-totalitarnym-Poznan-19-maja-2010.html>

13.04.2026, 21:02

Dyskusja „Czy PRL była państwem totalitarnym?” - Poznań, 19 maja 2010

19.05.2010

W dniu 19 maja 2010 roku Oddziałowe Biuro Edukacji Publicznej Instytutu Pamięci Narodowej w Poznaniu oraz „Gazeta Wyborcza - Poznań” w „Cafe-Gazeta” przy ul. 27 Grudnia 3 w Poznaniu zorganizowały dyskusję panelową „Czy PRL była państwem totalitarnym?”, w której udział wzięli dziekan Wydziału Politologii i Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika prof. Roman Becker, prof. Krzysztof Brzechczyn (IPN Poznań/ Instytut Filozofii Uniwersytetu Adama Mickiewicza) i dr hab. Piotr Matczak (Instytut Socjologii Uniwersytetu Adama Mickiewicza).

Kanwą dyskusji były dwie prace zbiorowe wydane pod redakcją Krzysztofa Brzechczyna przez Instytut Pamięci Narodowej w Poznaniu: „Obrazy PRL. O konceptualizacji realnego socjalizmu w Polsce” (2008) i „Oblicza komunistycznego zniewolenia. Między nauką a literaturą” (2009).

W toku dyskusji paneliści podkreślali modelowy charakter pojęcia „totalitaryzmu” (stosowanego w różnych sformułowaniach), które stosowane jest do opisu historycznych społeczeństw jedynie z pewnym przybliżeniem. Prelegenci zgadzali się również, że pojęcie to może być z pożytkiem wykorzystywane w badaniu historii Polski po 1944 roku, a szczególnie w tzw. okresie stalinowskim. Choć zakres totalitaryzacji życia społecznego zmieniał się w poszczególnych okresach historycznych, to zawsze aparat partyjno-państwowy dążył do powiększania swojej kontroli nad życiem społecznym, gospodarczym i kulturowym. Tendencja maksymalizacji panowania politycznego - z różnym skutkiem - występowała do samego końca istnienia PRL. Z tego też powodu w trakcie badań dziejów Polski po roku 1956 pojęcie totalitaryzmu winno ulec znacznemu zmodyfikowaniu lub zastąpieniu zgoła innym konstruktem pojęciowym, np. posttotalitarnego autorytaryzmu.

Wypowiedzi panelistów wywołały ożywioną dyskusję słuchaczy, którzy między innymi pytali o szanse uniknięcia komunistycznej totalitaryzacji po 1945 roku, wpływ Związku Sowieckiego na zniewolenie Polski i następstw nieudanej modernizacji oraz kryzysu gospodarczego na ostateczne załamanie systemu komunistycznego w latach 80.

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

foto #3

foto #4

foto #1